EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 30. 1. 2019
COM(2019) 53 final

2019/0019 (COD)

Návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorým sa stanovujú krízové opatrenia v oblasti koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia v nadväznosti na vystúpenie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie

(Text s významom pre EHP a Švajčiarsko)

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. KONTEXT NÁVRHU

• Dôvody a ciele návrhu

Spojené kráľovstvo 29. marca 2017 predložilo oznámenie o svojom úmysle vystúpiť z Únie podľa článku 50 Zmluvy o Európskej únii. Znamená to, že ak sa dohoda o vystúpení neratifikuje, primárne a sekundárne právne predpisy Únie sa na Spojené kráľovstvo prestanú uplatňovať od 30. marca 2019 (ďalej len „dátum vystúpenia“). Spojené kráľovstvo sa následne stane treťou krajinou.

Únia a Spojené kráľovstvo dosiahli dohodu o vystúpení[1], ktorú 25. novembra 2018 schválila Európska rada (článok 50). Jej ratifikácia v Spojenom kráľovstve je však neistá.

Európska komisia vo svojom oznámení z 13. novembra 2018 „Príprava na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie 30. marca 2019: krízový akčný plán“[2] (ďalej len „oznámenie o krízovom akčnom pláne“) zdôraznila, že dohoda o vystúpení predstavuje najlepšiu možnosť riadeného vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie. V prípade absencie dohody o vystúpení bude Únia konať v zmysle ochrany svojich záujmov a mala by zaujať jednotný a koordinovaný prístup vo všetkých oblastiach. V uvedenom oznámení Komisia predstavila šesť všeobecných zásad, ktorými by sa mali riadiť krízové opatrenia na všetkých úrovniach. K týmto zásadám patrí to, že opatrenia by nemali reprodukovať výhody členstva v Únii ani podmienky akéhokoľvek prechodného obdobia stanoveného v dohode o vystúpení; opatrenia musia mať v zásade dočasný charakter a nemali by vo všeobecnosti platiť dlhšie ako do konca roka 2019; a musí ísť o jednostranné opatrenia Európskej únie na ochranu jej záujmov, a preto ich Únia v zásade môže aj kedykoľvek zrušiť.

V prípade, že k dátumu vystúpenia nebude medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom uzavretá dohoda o vystúpení, právo Únie týkajúce sa koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia sa prestane uplatňovať na vzťahy medzi Úniou a Spojeným kráľovstvom. Znamená to, že nároky na sociálne zabezpečenie nebudú garantované v prípade občanov Európskej únie, na ktorých sa vzťahujú alebo vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov, a v situáciách týkajúcich sa Spojeného kráľovstva (napr. pracovali alebo bývali v Spojenom kráľovstve, kým bolo členským štátom Únie) a takisto v prípade občanov Spojeného kráľovstva, na ktorých sa vzťahujú alebo vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov.

Bez ohľadu na scenár Komisia neustále zdôrazňuje, že prioritou je ochrana občanov Európskej únie v Spojenom kráľovstve, ako aj občanov Spojeného kráľovstva v Európskej únii. To si bude vyžadovať, aby členské štáty zaujali veľkorysý prístup k občanom Spojeného kráľovstva, ktorí už majú pobyt na ich území. Očakáva sa, že Spojené kráľovstvo bude postupovať rovnako. Vzhľadom na uvedené je cieľom tohto návrhu zmierniť niektoré negatívne účinky vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie v prípade, že so Spojeným kráľovstvom nebudú dohodnuté žiadne riešenia.

---

[1] https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/draft_withdrawal_agreement_0.pdf.

[2] Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru, Výboru regiónov a Európskej investičnej banke: Príprava na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Európskej únie 30. marca 2019: krízový akčný plán (COM/2018/880 final).

Skutočne existuje potreba zabezpečiť, aby sa v prípade osôb, ktoré ako občania Európskej únie uplatňovali svoje právo na voľný pohyb v rámci Únie pred dátumom vystúpenia, zachovali ich nároky na sociálne zabezpečenie na základe skutočností a udalostí, ku ktorým došlo, a období poistenia, zamestnania (samostatnej zárobkovej činnosti) alebo pobytu, ktoré boli dosiahnuté pred dátumom vystúpenia v čase, keď Spojené kráľovstvo bolo členským štátom Európskej únie. Určité základné zásady koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia, ktoré sú zakotvené v nariadení (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (rovnocenné posudzovanie, sčítanie, rovnosť zaobchádzania), ako aj pravidlá podľa tohto nariadenia, ktorými sa uvedené zásady uplatňujú v praxi (ako napríklad pomerný výpočet starobného dôchodku), by sa mali naďalej vzťahovať na uvedené osoby, pokiaľ ide o skutočnosti alebo udalosti, ku ktorým došlo, a obdobia dosiahnuté pred dátumom vystúpenia. Rovnaká potreba vzniká vo vzťahu k nárokom na sociálne zabezpečenie osôb bez štátnej príslušnosti a utečencov, na ktorých sa vzťahujú alebo vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov a v situáciách týkajúcich sa Spojeného kráľovstva. Vo všetkých uvedených kategóriách sú zahrnutí rodinní príslušníci a pozostalí[3].

Vzhľadom na skutočnosť, že Spojené kráľovstvo sa stane treťou krajinou, ostatné zásady a pravidlá týkajúce sa koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia sa prestanú odo dňa vystúpenia uplatňovať, ako napríklad exportovateľnosť peňažných dávok, nepretržité poskytovanie nemocenských vecných dávok a pravidlá týkajúce sa uplatniteľných právnych predpisov.

Podľa ustanovení zmluvy o voľnom pohybe Únia v plnej miere uplatnila svoju právomoc, pokiaľ ide o koordináciu systémov sociálneho zabezpečenia medzi Spojeným kráľovstvom a ďalšími členskými štátmi vo vzťahu k uplatňovaniu práva na voľný pohyb, ku ktorému došlo v čase, keď Spojené kráľovstvo bolo členským štátom Únie. Preto nie je možné, aby členské štáty uzatvárali a uplatňovali dvojstranné dohovory týkajúce sa prípadov, na ktoré sa vzťahuje toto nariadenie.

- **Súlad s existujúcimi ustanoveniami v danej oblasti politiky a s ďalšími politikami Únie**

Tento návrh je súčasťou pripravenosti Únie a jej krízového plánu na zmiernenie negatívnych účinkov vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie bez dohody o vystúpení. Návrh sa riadi všeobecnými zásadami stanovenými v oznámení o krízovom akčnom pláne. Keďže v návrhu sa neopakujú výhody členstva v Únii, ani podmienky akéhokoľvek prechodného obdobia, ktoré by sa stanovilo v dohode o vystúpení, je najmä jednostranný a dočasný.

2. PRÁVNY ZÁKLAD, SUBSIDIARITA A PROPORCIONALITA

- **Právny základ**

Tento návrh vychádza z článku 48 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ), keďže sa týka opatrení v oblasti koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia.

[3] V neskoršej fáze Komisia zváži rozšírenie zásad stanovených v tomto návrhu na štátnych príslušníkov tretej krajiny s riadnym pobytom v členskom štáte, na ktorých sa podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1231/2010 z 24. novembra 2010 vzťahujú právne predpisy EÚ o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia.

- **Subsidiarita (v prípade inej ako výlučnej právomoci)**

Zásada subsidiarity sa uplatňuje, keďže návrh nespadá do výlučnej právomoci Únie. Ciele návrhu nemôžu byť uspokojivo dosiahnuté členskými štátmi na štátnej, regionálnej alebo miestnej úrovni. Na ochranu nárokov na sociálne zabezpečenie, ktoré v nadväznosti na uplatňovanie práva na voľný pohyb získali dotknuté osoby ako občania Európskej únie, je potrebný koordinovaný prístup na úrovni Únie. Umožní to zabrániť fragmentácii medzi členskými štátmi pri uplatňovaní práva Únie v oblasti nárokov na sociálne zabezpečenie, ktoré sa týkajú skutočností alebo udalostí, ku ktorým došlo, a období dosiahnutých pred dátumom vystúpenia, ako aj nerovnosti zaobchádzania vo vzťahu k dotknutým osobám.

- **Proporcionalita**

Navrhnuté nariadenie neprekračuje rámec nevyhnutný na dosiahnutie cieľov krízového plánu Komisie, keďže sa v ňom zabezpečuje minimálna ochrana nárokov na sociálne zabezpečenie osôb, ktoré uplatňovali svoje právo na voľný pohyb pred dátumom vystúpenia.

- **Výber nástroja**

Navrhovaným nástrojom je nariadenie. Inými prostriedkami (napr. oznámenie alebo iný právne nezáväzný akt) by sa nedosiahla požadovaná úroveň právnej istoty.

3. VÝSLEDKY HODNOTENÍ *EX POST*, KONZULTÁCIÍ SO ZAINTERESOVANÝMI STRANAMI A POSÚDENÍ VPLYVU

Tento návrh sa prijíma v kontexte krízových opatrení, ktoré sú potrebné na zmiernenie rizík spojených s vystúpením Spojeného kráľovstva z Únie bez dohody o vystúpení.

Európska komisia analyzovala prípadné dôsledky neuzavretia takejto dohody. Komisia najskôr vyzvala členské štáty, aby konali, následne však dospela k záveru, že tento návrh je potrebný na zaistenie ochrany nárokov na sociálne zabezpečenie dotknutých osôb, pokiaľ ide o skutočnosti a udalosti, ku ktorým došlo, a obdobia dosiahnuté pred dátumom vystúpenia.

Komisia diskutovala s členskými štátmi o potrebe krízových opatrení, ako aj o odvetvových, právnych a administratívnych krokoch takejto pripravenosti. S týmto cieľom sa 27. novembra, 12. decembra 2018 a 16. januára 2019 konali zasadnutia pracovnej skupiny Rady pre článok 50 a 20. decembra 2018 sa konal špecializovaný technický expertný seminár o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia.

4. VPLYV NA ROZPOČET

Návrh nemá žiadny vplyv na rozpočet Únie. Jeho cieľom je chrániť nároky dotknutých osôb na sociálne zabezpečenie vrátane ich príjmu plynúceho z nárokov na sociálne zabezpečenie a finančné prostriedky členských štátov.

5. ĎALŠIE PRVKY

- **Plány vykonávania, spôsob monitorovania, hodnotenia a podávania správ**

Neuvádza sa.

- **Podrobné vysvetlenie konkrétnych ustanovení návrhu**

Cieľom návrhu je zabezpečiť zachovanie nárokov na sociálne zabezpečenie, ktoré sa týkajú skutočností alebo udalostí, ku ktorým došlo, alebo období dosiahnutých pred dátumom vystúpenia, v prípade osôb, ktoré ako občania Európskej únie uplatňovali svoje právo na

voľný pohyb pred dátumom vystúpenia. Tieto nároky by mali byť zachované aj v prípade ostatných relevantných osôb v situáciách týkajúcich sa Spojeného kráľovstva pred dátumom vystúpenia, na ktoré by sa inak vzťahovali nariadenia (ES) č. 883/2004 a 987/2009: osoby bez štátnej príslušnosti, utečenci, ako aj rodinní príslušníci a pozostalí osôb zo všetkých predošlých kategórií.

V článku 1 sa objasňuje, že na toto nariadenie sa vzťahuje vymedzenie pojmov stanovené v článku 1 nariadenia (ES) č. 883/2004 a článku 1 nariadenia (ES) č. 987/2009.

V článku 2 sa vymedzuje osobná pôsobnosť navrhovaného nariadenia. Týka sa: osôb (občanov Únie alebo Spojeného kráľovstva, osôb bez štátnej príslušnosti a utečencov), na ktorých sa vzťahujú alebo vzťahovali pravidlá Únie týkajúce sa koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia a v situáciách týkajúcich sa Spojeného kráľovstva, pokým bolo členským štátom Európskej únie, spolu s ich rodinnými príslušníkmi a pozostalými.

V článku 3 sa vymedzuje vecná pôsobnosť navrhovaného nariadenia, v rámci ktorej sa stanovuje, že sa bude týkať všetkých odvetví sociálneho zabezpečenia, ako sú uvedené v článku 3 nariadenia (ES) č. 883/2004.

V článku 4 sa stanovuje rovnaké zaobchádzanie s osobami, na ktoré sa vzťahuje navrhované nariadenie.

V článku 5 sa uvádza, že zásada rovnocenného posudzovania a zásada sčítania stanovené v nariadení (ES) č. 883/2004 sa budú naďalej uplatňovať v Únii vo vzťahu k nárokom, ktoré sa týkajú skutočností a udalostí, ku ktorým došlo, a období dosiahnutých pred dátumom vystúpenia.

V článku 6 sa stanovuje nadobudnutie účinnosti a začatie uplatňovania navrhovaného nariadenia.

2019/0019 (COD)

Návrh

NARIADENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY,

ktorým sa stanovujú krízové opatrenia v oblasti koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia v nadväznosti na vystúpenie Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie

(Text s významom pre EHP a Švajčiarsko)

EURÓPSKY PARLAMENT A RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 48,

so zreteľom na návrh Európskej komisie,

po postúpení návrhu legislatívneho aktu národným parlamentom,

konajúc v súlade s riadnym legislatívnym postupom,

keďže:

(1) Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska („Spojené kráľovstvo“) 29. marca 2017 predložilo oznámenie o svojom úmysle vystúpiť z Únie podľa článku 50 Zmluvy o Európskej únii. Zmluvy sa na Spojené kráľovstvo prestanú uplatňovať odo dňa nadobudnutia platnosti dohody o vystúpení, alebo ak dohoda nenadobudne platnosť, po dvoch rokoch od uvedeného oznámenia, teda od 30. marca 2019, pokiaľ Európska rada po dohode so Spojeným kráľovstvom jednomyseľne nerozhodne o predĺžení tejto lehoty.

(2) V prípade, že sa dohoda o vystúpení neuzavrie alebo že nedôjde k predĺženiu dvojročnej lehoty po oznámení Spojeného kráľovstva o jeho úmysle vystúpiť z Únie do 30. marca 2019, na Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve sa takisto prestanú uplatňovať pravidlá Únie týkajúce sa koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia stanovené v nariadení (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia[4] a nariadení (ES) č. 987/2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004[5].

(3) V dôsledku toho sa osoby, ktoré ako občania Európskej únie legitímne uplatňovali svoje právo na voľný pohyb zakotvené v článkoch 45 a 49 zmluvy pred dátumom vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie, už nebudú môcť odvolávať na uvedené pravidlá vo vzťahu k svojim nárokom na sociálne zabezpečenie na základe skutočností a udalostí, ku ktorým došlo, a období poistenia, zamestnania (samostatnej zárobkovej

[4] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 166, 30.4.2004, s. 1).

[5] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 zo 16. septembra 2009, ktorým sa stanovuje postup vykonávania nariadenia (ES) č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (Ú. v. EÚ L 284, 30.10.2009, s. 1).

činnosti) alebo pobytu, ktoré boli dosiahnuté pred dátumom vystúpenia, a ktoré sa týkali Spojeného kráľovstva. Uvedené sa rovnako bude vzťahovať na osoby bez štátnej príslušnosti a utečencov, na ktorých sa vzťahujú alebo vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov a v situáciách týkajúcich sa Spojeného kráľovstva, ako aj na rodinných príslušníkov a pozostalých všetkých týchto kategórií osôb.

(4) S cieľom zaručiť nároky na sociálne zabezpečenie v prípade dotknutých osôb by členské štáty mali naďalej uplatňovať zásady rovnosti zaobchádzania, rovnocenného posudzovania a sčítania stanovené v nariadeniach (ES) č. 883/2004 a 987/2009, ako aj pravidlá podľa týchto nariadení potrebné na uplatňovanie uvedených zásad, pokiaľ ide o dotknuté osoby, skutočnosti a udalosti, ku ktorým došlo, a obdobia dosiahnuté pred vystúpením Spojeného kráľovstva z Únie.

(5) V záujme dosiahnutia jednotného jednostranného uplatňovania zásad v oblasti sociálneho zabezpečenia týkajúcich sa rovnosti zaobchádzania, rovnocenného posudzovania a sčítania treba zaviesť toto krízové nariadenie.

(6) Toto nariadenie by sa malo uplatňovať odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým sa zmluvy prestanú uplatňovať na Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve, pokiaľ do uvedeného dátumu nenadobudne platnosť dohoda o vystúpení uzavretá so Spojeným kráľovstvom,

PRIJALI TOTO NARIADENIE:

Článok 1

Vymedzenie pojmov

Na účely tohto nariadenia sa uplatňuje vymedzenie pojmov stanovené v článku 1 nariadenia (ES) č. 883/2004 a článku 1 nariadenia (ES) č. 987/2009.

Článok 2

Osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje

Toto nariadenie sa vzťahuje na tieto osoby:

a) štátni príslušníci členského štátu, osoby bez štátnej príslušnosti a utečenci, na ktorých sa vzťahujú alebo vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov a ktorí sú alebo boli v situácii týkajúcej sa Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska („Spojené kráľovstvo“) pred 30. marcom 2019, ako aj ich rodinní príslušníci a pozostalí;

b) štátni príslušníci Spojeného kráľovstva, na ktorých sa vzťahujú alebo vzťahovali právne predpisy jedného alebo viacerých členských štátov pred 30. marcom 2019, ako aj ich rodinní príslušníci a pozostalí.

Článok 3

Vecná pôsobnosť

Toto nariadenie sa uplatňuje na všetky oblasti sociálneho zabezpečenia stanovené v článku 3 nariadenia (ES) č. 883/2004.

Článok 4

Rovnosť zaobchádzania

Na osoby uvedené v článku 2 tohto nariadenia sa uplatňuje zásada rovnosti zaobchádzania stanovená v článku 4 nariadenia (ES) č. 883/2004, pokiaľ ide o skutočnosti alebo udalosti, ku ktorým došlo v Spojenom kráľovstve pred 30. marcom 2019.

Článok 5

Rovnocenné posudzovanie a sčítanie

1. Pokiaľ ide o získané dávky alebo príjmy a skutočnosti alebo udalosti, ku ktorým došlo v Spojenom kráľovstve pred 30. marcom 2019, uplatňuje sa zásada rovnocenného posudzovania stanovená v článku 5 nariadenia (ES) č. 883/2004.

2. Pokiaľ ide o obdobia poistenia, zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti alebo pobytu v Spojenom kráľovstve pred 30. marcom 2019, uplatňuje sa zásada sčítania stanovená v článku 6 nariadenia (ES) č. 883/2004.

3. Uplatňujú sa všetky ostatné ustanovenia nariadenia (ES) č. 883/2004 a nariadenia (ES) č. 987/2009 potrebné na zabezpečenie účinnosti zásad stanovených v odsekoch 1 a 2 tohto článku.

Článok 6

Nadobudnutie účinnosti

Toto nariadenie nadobúda účinnosť dvadsiatym dňom po jeho uverejnení v *Úradnom vestníku Európskej únie*.

Uplatňuje sa odo dňa nasledujúceho po dni, ktorým sa zmluvy prestanú uplatňovať na Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve podľa článku 50 ods. 3 Zmluvy o Európskej únii.

Toto nariadenie sa však neuplatňuje, ak do uvedeného dátumu nadobudne platnosť dohoda o vystúpení uzavretá so Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska v súlade s článkom 50 ods. 2 Zmluvy o Európskej únii.

Toto nariadenie je záväzné v celom rozsahu a priamo uplatniteľné vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli

Za Európsky parlament	*Za Radu*
predseda	*predseda*